

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки

**Ефективна
ЕКОНОМІКА**

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

№ 2, 2012 [Назад](#) [Головна](#)

УДК 331:631.1

*Н. О. Долгошея,
к.е.н., доцент, Миколаївський державний аграрний університет*

ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ АГРОБІЗНЕСУ

В статті розглянуто проблеми сучасного інвестиційного забезпечення аграрного сектора економіки. Визначено основні напрямки покращення інвестиційної активності в аграрному секторі.

The problems of the modern investment providing of agrarian sector of economy are considered in the article. Certainly basic directions of improvement of investment activity in an agrarian sector.

Вступ

Зниження інноваційно-інвестиційної активності вітчизняних підприємств обумовлено низкою загальновідомих об'єктивних причин, як макроекономічного, так і мікроекономічного характеру. І причина не стільки в кризових явищах економіки (хоча вони і відіграють певну роль), скільки у відсутності фінансових ресурсів та ефективної системи мотивації до використання наявних у підприємств інноваційних резервів.

У зв'язку з цим пошук додаткових джерел інвестиційних ресурсів для розвитку аграрного сектора в нинішніх умовах набуває особливої актуальності.

Постановка задачі

В сучасних економічних умовах важливим стає питання пошуку джерел залучення інвестиційних ресурсів, розробка ефективних методів управління цими ресурсами з метою підвищення якості інноваційної складової аграрного виробництва. Вирішити ці питання, на нашу думку, стає можливим за умови визначення відповідної інвестиційної стратегії розвитку аграрного сектора інноваційній стратегії. Такий підхід обумовлює необхідність розгляду інвестицій та інновацій, як єдиної інвестиційно-інноваційної системи, ефективність якої обумовлює ступінь та масштаби економічного розвитку аграрної сфери.

Результати

До факторів, які сьогодні стримують інвестиційну активність в аграрній сфері, можна віднести:

- недосконалість та заплутаність існуючого законодавства;
- висока бюрократизація інноваційних відносин;
- домінування передових технологій, засобів захисту рослин та добрив зарубіжного походження, що ускладнює вихід на ринок вітчизняних агроінновацій;
- як наслідок попереднього чинника, низькі конкурентні переваги вітчизняних інновацій на міжнародному ринку.

В той же час не будемо забувати, що перелічені фактори діють неоднаково негативно для всіх підприємств аграрної сфери. Так, в країні наявні сільгоспвиробники, що вкладають інвестиції в передові імпортні технології і стають при цьому конкурентоспроможними та прибутковими. Адже сам факт конкурентоспроможності та ефективного ведення бізнесу складається не з самих лише найсучасніших інновацій та передової техніки. Можна наводити багато прикладів, коли вміле управління інвестиційними ресурсами приносить прибутки і на менш сучасних технологіях. Запорукою цьому служать також вміла організація виробництва, постачання і збуту сільськогосподарської продукції, її якість тощо.

Проте фактор інноваційності не слід ставити на останнє місце в ході формування інвестиційних програм і проектів. Справа в тому, що сьогодні більшість великих фермерських господарств – це недавні колгоспи і радгоспи практично з тим же керівництвом, базою техніки та виробленою роками тактикою ведення справ. Саме в таких умовах інноваційний фактор має відігравати ключову та вирішальну роль в ході здійснення інвестицій та допоможе таким господарствам підвищити свою конкурентоспроможність (звичайно, за умови врахування інших факторів успіху ведення агробізнесу).

Інше питання: що робити з придбаною новою прогресивною технікою, як нею ефективно розпорядитись? Адже кожен день простою дорогого імпортного трактора чи комбайна коштує вагомих збитків на вкладені кошти. Це питання вже належить до нової сфери і способів організації сільськогосподарського виробництва, реінжинірингу та логістики і також має бути максимально враховане в ході інвестиційно-інноваційної діяльності. А в ході застосування таких підходів наведене питання переростає в наступне: що сіяти цим трактором чи збирати комбайном, щоб витрати виявились ефективними, а продукція, яка виробляється за допомогою даної техніки – високорентабельною? І тут також спостерігаємо взаємопов'язані процеси з плануванням використання землі, меліоративними роботами на ній, виведенням нових сортів насіння тощо. Тому планувати використання нової техніки в розрахунок на її швидку окупність і продуктивність слід не на один найближчий рік, а, як мінімум, на декілька таких років. Це потрібно для того, щоб уже в поточному році сільськогосподарські виробники наперед знали, до чого їм готуватись в наступному сезоні та як інтенсивно працювати на землі.

Чи можна створити в Україні сучасний конкурентоспроможний агробізнес? Успішний досвід окремих сільськогосподарських виробників підтверджує – можна. І головна запорука цьому – сучасні технології управління агробізнесом, а вже потім технології матеріальні, виражені в новій техніці тощо.

Найперше завдання, яке доводиться вирішувати агро власникам – це переосмислення завдань функціонування агробізнесу та його ролі в досягненні особистих життєвих цінностей акціонерів, узгодження інтересів акціонерів та менеджменту. Головне, що слід пам'ятати: сільськогосподарське виробництво – це також бізнес.

Одним з ефективних механізмів управління змінами в агробізнесі є створення потужного механізму спонукального інноваційного поштовху (МСП) підприємств. Такий механізм, будучи внутрішнім ядром підприємства, має спонукати до постійного саморозвитку підприємства на інноваційній основі та внутрішньому потенціалі з акцентом на важливість людського фактора в цих процесах. Вказаний механізм має охоплювати наступні аспекти внутрішнього середовища організації (рис. 1):

Рис. 1. Фактори успіху механізму спонукального інноваційного поштовху (МСІП) в аграрному секторі економіки

- пошук і розробка нових видів сільськогосподарської продукції на інноваційній основі з використанням передових методів ведення господарства;
- техніко-організаційний інноваційний розвиток агровиробників на основі модернізації, технічного переозброєння, реконструкції та розширення);
- впровадження передових інноваційних методів управління трудовими ресурсами;
- впровадження передових інноваційних способів обробки землі та догляду за нею;
- застосування сучасних підходів до організації та ведення сільськогосподарського виробництва (маркетинг, менеджмент, логістика, бюджетування тощо).

МСІП орієнтований, перш за все, на активізацію внутрішнього потенціалу сільськогосподарського виробництва. На рис. 1 видно, що участь у МСІП приймає саме внутрішні ключові фактори успіху на інноваційній основі. Даний механізм має на меті формувати особливий клімат в колективі та відповідну мотивацію персоналу, орієнтовану на те, що всередині організації є багато резервів розширення виробництва і зростання прибутковості на інноваційній основі. Підкріплюючи ці резерви відповідними інвестиціями, отримуємо сталий ефективний інвестиційно-інноваційний розвиток як окремих аграрних підприємств, так і аграрного сектора в цілому.

Для активізації інноваційних процесів також необхідно забезпечити умови для розширеного відтворення в аграрній сфері, перш за все поліпшити фінансовий стан організації.

До умов і чинників, що гальмують освоєння інновацій в аграрній сфері, відносяться: зменшення внутрішнього попиту на продовольство, скорочення держпідтримки аграрного сектора і державного фінансування науково-технічних програм, нерозвиненість системи кредитування, високі ставки по кредитах, відсутність інноваційної інфраструктури і державної інноваційної політики і стратегії, недостатній рівень підготовки кадрового персоналу організацій аграрної сфери в області інноваційного менеджменту. Ще одна з основних перешкод переходу аграрної економіки на дорогу інноваційного розвитку – гострий брак кваліфікованих керівників і фахівців.

Висновки

Таким чином, до пріоритетів розвитку інвестиційно-інноваційних процесів в аграрному секторі слід віднести:

- технологічне переоснащення організацій агропромислового комплексу;
- енерго- і ресурсозберігаючі технології виробництва, зберігання і переробки сільськогосподарської продукції;
- відтворення родючості ґрунтів, запобігання всім видам їх деградації, розробка адаптивних технологій агроєкосистем і агроландшафтів;
- розвиток виробництва органічної продукції сільського господарства;
- створення сучасної системи інформаційного і інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності в аграрній сфері;
- розробка державної інноваційної політики і стратегії на загальнодержавному і регіональному рівні, націлених на становлення прогресивних технологічних устроїв;
- формування організаційно-економічного механізму функціонування аграрної сфери на інноваційній основі;
- посилення ролі державних організацій в активізації інноваційної діяльності;
- розробка регіональних і муніципальних інноваційних програм розвитку аграрної сфери;
- вдосконалення системи підготовки кадрів в області інноваційної діяльності, що забезпечують підвищення інноваційної активності організацій і комерціалізацію результатів наукових досліджень.

Література

1. Кулинич П.Ф. Принцип пріоритету права приватної власності на сільськогосподарські землі / П.Ф. Кулинич // Часопис Київського університету права. 2010. – № 2. – С.244-248.
2. Полінкевич О.М. Методи активізації інноваційної діяльності суб'єктів господарювання / О.М. Полінкевич // Економічні науки. Серія: облік і фінанси. Зб. наук. праць – 2010. – Вип. 7(25) – ч.5. – С.173-188.
3. Сіренко Н.М. Управління стратегією інноваційного розвитку аграрного сектора економіки України : [монографія]. — Миколаїв, 2010. — 416 с.
4. Третяк А. Стратегія реформування земельної політики в Україні на сучасному етапі / А. Третяк // Землевпорядний вісник. – 2006. – № 6. – С. 12-21.
5. Шнейдер А., Кацман Я., Топчишвили Г. Наука перемагати в інвестиціях, менеджменті і маркетингу. – М.: ТОВ «Видавництво АСТ», 2002. – 232с.

Стаття надійшла до редакції 20.02.2012 р.